RAADSVOORSTEL

Onderwerp Plan van aanpak Bestuurskrachtontwikkeling

Zaak- & documentnr. : Z/24/130544/ 201679881
Opsteller : M. Smits-Jansen
Portefeuillehouder : Seniorenconvent
Team : Griffie

Samenvatting
In januari 2023 is opdracht gegeven aan onderzoeksbureau Partners & Propper om in kaart te brengen wat in Westervoort nodig zou zijn om, ook voor de lange termijn, tot voldoende bestuurskracht te komen om zelfstandig te blijven. Dit in navolging op het eerste bestuurskracht onderzoek van BMC uit 2022. De gemeenteraad heeft opdracht gegeven voor een vervolg met als intentie het onderzoeken van versterkings- en optimalisatie mogelijkheden voor de bestuurskracht van de gemeente Westervoort.
In december 2023 heeft Partners & Pröpper een ontwikkelingsagenda en een ontwikkelingsstrategie opgeleverd. Deze ontwikkelingsstrategie en agenda is door de gemeenteraad vastgesteld waarbij de opdracht is gegeven aan de griffier en gemeentesecretaris om deze agenda te vertalen in een plan van aanpak voor de gemeenteraad, de ambtelijke organisatie en het college. De raad wordt nu gevraagd het Plan van aanpak voor de raad vast te stellen. Het Plan van aanpak voor de organisatie en college volgt in 2025.

Beslispunten
De raad besluit:

1. Het Plan van Aanpak Bestuurskrachtontwikkeling - gemeenteraad (bijlage 1) vast te stellen;
2. Een Raadswerkgroep Bestuurskrachtontwikkeling (BKO) in te stellen, bestaande uit een lid van elke fractie;
3. Voor de uitvoering van het Plan van Aanpak Bestuurskrachtontwikkeling een budget ad € 5000,- beschikbaar te stellen om o.a. opleiding en training te organiseren.

Aanleiding
Nadat begin 2021 een herstelplan is vastgesteld door de gemeente Westervoort om de financiële situatie weer op orde te brengen is een onderzoek gedaan door onderzoeksbureau BMC naar de bestuurskracht van Westervoort. Dit rapport is in december 2021 opgeleverd en in januari 2022 door de raad behandeld.
De hoofdconclusie uit het onderzoek van BMC[1] is dat de huidige bestuurskracht van de gemeente Westervoort niet voldoende is om richting de toekomst een robuuste gemeente te kunnen zijn. In het rapport zijn verschillende toekomstscenario's geschetst voor Westervoort. In het rapport worden ook maatregelen genoemd om de bestuurskracht van de gemeente Westervoort binnen het huidige construct op peil te houden en dusdanig robuust te maken dat deze voldoende is om in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen.

[1] Rapport "Sterk Bestuur Westervoort" van december 2021, incl. bijlagen met een financiële analyse en een quickscan van het Sociaal Domein, BMC

De gemeenteraad heeft in 2023 een vervolg gegeven aan het onderzoek door samen met onderzoeksbureau Partners & Pröpper in beeld te brengen welke investeringen gedaan moeten worden om te borgen dat er een duurzame verbetering van de bestuurskracht van Westervoort wordt bereikt. De investeringen betreffen naast bestuurlijke samenwerking (lokaal en regionaal), financiële en organisatorische aspecten, ook investeringen op het gebied van goede voorzieningen voor en dienstverlening aan de inwoners.
Het is van belang dat Westervoort in staat is om te (blijven) investeren om op langere termijn haar wettelijke taken goed uit te voeren, goed (bovenlokaal en regionaal) samen te kunnen werken en haar maatschappelijke opgaven uit kan voeren. Westervoort dient er voor te zorgen dat zij financieel gezond wordt en blijft en kan inspelen op actuele ontwikkelingen.
Met de oplevering van de Ontwikkelingsagenda[2] in oktober 2023 heeft Partners & Pröpper in kaart gebracht op welke terreinen Westervoort verbetering behoeft om 'bestuurskrachtig' de toekomst in te gaan. De agenda richt zich met name op de werkwijze en vaardigheden van het bestuur die verbeterd kunnen worden.
De opdracht van Partners & Pröpper (verder P&P) was niet gericht op de financiële omstandigheden en de ontwikkelingen in de regio.

De gemeenteraad heeft in december 2023 besloten dat de voorkeur voor het vervolgtraject uit gaat naar een vervolg in eigen beheer. Er is behoefte aan concrete acties om de aandachtspunten te verbeteren. De griffier en gemeentesecretaris werken dit in dit Plan van Aanpak uit, waarbij dus gezocht wordt naar een concrete en eigen aanpak.

Door recente ontwikkelingen in de regio en op financieel gebied komt het rapport van P&P in een iets ander daglicht te staan. De wens om zelfstandig te blijven als gemeente Westervoort is, zowel door het college als de raad, veranderd in de wens om een grote Liemerse gemeente te gaan vormen samen met Duiven, Zevenaar en Doesburg. Echter, ook om een volwaardige partner te zijn in een eventueel herindelingstraject, is het versterken van de bestuurskracht belangrijk.

Planning
Een deel van de acties die in het plan zijn opgenomen zijn al opgepakt. De overige acties worden verspreid over 2025 in gang gezet.

Beoogd effect
Met het doorlopen van dit traject wordt beoogd de bestuurskracht van Westervoort te verbeteren om voorbereid te zijn op de toekomstige opgaven.

Argumenten
Ad. 1 – Vaststellen Plan van Aanpak BKO
Bestuurskracht is het vermogen van het gemeentebestuur om de zelf gestelde en opgelegde opgaven te realiseren. Bestuurskracht valt af te meten aan twee zaken: ten eerste het realiseren van de gestelde opgaven en ten tweede het invullen van bestuurlijke voorwaarden om dit mogelijk te maken.

[2] Rapport "Ontwikkelingsagenda en ontwikkelingsstrategie Westervoort" van oktober 2023, Partners & Pröpper (bijlage 2)

Op dit moment is geoordeeld dat de bestuurskracht van Westervoort onvoldoende is. De raad heeft een gewenst bestuursprofiel opgesteld en geconcludeerd dat het bestuur niet alle werkwijzen hanteert en vaardigheden bezit om dit goed uit te voeren. Om de bestuurskracht van Westervoort te versterken geeft P&P aan dat de volgende werkwijzen en vaardigheden verbeterd moeten worden:

1. Het goede gesprek kunnen voeren: samenwerken voor gezamenlijke proceskwaliteit
2. Sturen op maatschappelijke effecten
3. Het versterken van de politiek sturende rol van de raad
4. Integraal werken in dienst van zo veel mogelijk realiseren
5. Het benutten van de kracht van samenwerking en participatie
6. Het versterken van opdracht geven en opdracht nemen (politiek-bestuurlijk en professioneel)
7. Fundament leggen voor een toekomstbestendige gemeenschappelijke werkwijze: Opgaven gestuurd werken, programmeren en organiseren

Voor alle bestuurlijke voorwaarden zijn door P&P ontwikkelpunten genoemd. In dit plan van aanpak worden de ontwikkelpunten vertaald in concrete acties. Bij alle acties staat aangegeven welke werkwijze of vaardigheid hiermee verbeterd wordt.

Ad. 2 – Instellen Raadswerkgroep BKO
Om te zorgen dat de acties die worden opgepakt ook beklijven wordt een Raadswerkgroep opgericht. De opdracht aan de werkgroep is met regelmaat de voortgang van het PvA te bespreken en te zorgen dat acties onder de aandacht van de fractie blijven.
Daarnaast staat in het PvA ook dat een Stuurgroep Samenspel (actie m.) wordt opgericht waarin dilemma's besproken worden met het college en de ambtelijke organisatie. Vanuit de raad zullen de leden van de Raadswerkgroep BKO ook deelnemen in de Stuurgroep Samenspel.

Ad. 3 – Benodigd budget
Op dit moment zijn nog geen offertes opgevraagd voor eventuele opleidingen en trainingen. Het is de bedoeling dat de acties zoveel mogelijk in worden gepast in het reguliere raadswerk. Zo wordt o.a. de heidag hiervoor gebruikt.

Kanttekeningen
Het succes en de voortgang zijn afhankelijk van de beschikbaarheid en medewerking van alle betrokkenen (college, raad, organisatie).
Daarnaast blijft het de vraag of, als al deze acties zijn opgepakt en uitgevoerd, het oordeel is dat Westervoort een bestuurskrachtige gemeente is. Daarvoor zijn ook andere ontwikkelingen, zoals o.a. de financiële positie van belang.

Alternatieven
Het is mogelijk om andere acties te benoemen dan in het PvA staan voorgesteld.
Het is ook mogelijk om het vervolg, de uitwerking van de strategische agenda, te laten begeleiden door Partners & Propper. De kosten van het door hun voorgestelde traject bedragen € 43.240 (ex btw en reiskosten) en zal een tijdspanne van twee jaar behelzen.

Financiële paragraaf
Op dit moment zijn nog geen offertes opgevraagd voor opleiding of training. Een ‘in company’ training kost vaak tussen de € 2.000 a € 3.000. Met het gevraagde budget kunnen in ieder geval 2 trainingen worden georganiseerd.

Duurzaamheidsparagraaf
N.v.t.

Participatie en communicatie
N.v.t.

Intergemeentelijke samenwerking
Onze partner in 1Stroom, gemeente Duiven wordt op de hoogte gehouden, danwel betrokken bij de voortgang.

Bijlagen
Bijlage 1: Plan van Aanpak Bestuurskrachtontwikkeling
Bijlage 2: Strategische Agenda Partners & Pröpper

Westervoort, 16 december 2024

Burgemeester en wethouders van gemeente Westervoort,

M. Sluiter (MA)	drs. A.J. van Hout
secretaris	burgemeester